

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje program na podporu štrukturálnych reforiem na obdobie rokov 2017 až 2020 a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) č. 1305/2013“

[COM(2015) 701 final – 2015/0263 (COD)]

(2016/C 177/08)

Spravodajca: Ioannis VARDAKASTANIS

Európsky parlament (2. decembra 2015) a Rada (20. januára 2016) sa rozhodli podľa článku 175 ods. 3 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje program na podporu štrukturálnych reforiem na obdobie rokov 2017 až 2020 a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) č. 1305/2013“

[COM(2015) 701 final – 2015/0263 (COD)].

Sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť, ktorá bola poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 3. marca 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 515. plenárnom zasadnutí 16. a 17. marca 2016 (schôdza z 16. marca) prijal 153 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV víta iniciatívu zameranú na posilnenie schopnosti Európskej únie (EÚ) podporovať štrukturálne reformy na vnútroštátnej úrovni prostredníctvom osobitného mechanizmu financovania, ako je program na podporu štrukturálnych reforiem (SRSP).

1.2. EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že celkový rozpočet vyčlenený na tento program nedosahuje výšku potrebnú na reformy makroekonomickej politiky v EÚ. Ďalej vyjadruje poľutovanie nad tým, že SRSP sa financuje z existujúcich zdrojov európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF), a vyzýva, aby bola vytvorená rovnováha medzi finančnými potrebami v oblasti technickej pomoci EŠIF a finančnými potrebami v oblasti technickej pomoci SRSP. EHSV žiada, aby sa v rámci budúcich reforiem viacročného finančného rámca EÚ vytvoril finančne samostatný program na podporu štrukturálnych reforiem.

1.3. S cieľom zabezpečiť úspešnosť SRSP výbor dôrazne odporúča, aby boli zaručené tieto podmienky:

- príspevky členských štátov na realizáciu štrukturálnych reforiem týkajúcich sa SRSP sa musia posudzovať na základe „doložky o štrukturálnych reformách“ Paktu stability a rastu;
- SRSP musí zostať pre členské štáty dobrovoľný a nesmie zahŕňať povinné stigmatizujúce postupy;
- musia sa určiť ústredné kontaktné body s cieľom zabezpečiť komplementárnosť medzi programami a fondmi a lepšie využívanie fondov tým, že sa zabráni prekrývaniu.

1.4. EHSV dôrazne žiada začlenenie sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti do SRSP s cieľom zabezpečiť, aby:

- proces identifikácie a začatia podpory zahŕňal širšie konzultácie so sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi;

- SRSP obsahoval prísnejšie ustanovenia týkajúce sa účasti sociálnych a občianskych partnerov na navrhovaní a monitorovaní programov politických reforiem na všetkých úrovniach: štátnej, regionálnej a miestnej;
- oprávnené akcie zahŕňali budovanie kapacít pre sociálnych aktérov a aktérov občianskej spoločnosti zapojených do programov politických reforiem.

1.5. EHSV zdôrazňuje, že na základe rozdelenia právomocí a kompetencií platného v jednotlivých členských štátoch a na základe odporúčaní pre jednotlivé krajiny často adresovaných miestnym a regionálnym orgánom musí byť program prístupný pre miestne a regionálne orgány, ktoré musia byť priamo zapojené do prípravy návrhu danej štrukturálnej reformy.

1.6. EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že zoznam ukazovateľov sa zdá byť nedostatočný a vyžaduje si aktualizáciu, ako aj začlenenie existujúcich ukazovateľov z EŠIF.

1.7. EHSV zdôrazňuje, že členské štáty môžu rozšíriť „Osobitné ciele a rozsah pôsobnosti programu“ o ďalšie oblasti politiky, ako sú boj proti chudobe, ľudské práva, dopravná politika, IKT a dosahovanie cieľov trvalo udržateľného rozvoja.

1.8. EHSV sa domnieva, že SRSP by mohol využiť existujúce mechanizmy monitorovania EŠIF s cieľom zabezpečiť kvalitnejšie monitorovanie a hodnotenie, lepšiu koordináciu s EŠIF a maximálne využitie prostriedkov z už používaných kontrolných mechanizmov.

1.9. EHSV preto podporuje zmeny nariadení (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) č. 1305/2013, ktoré navrhla Európska komisia, za predpokladu, že budú obsahovať ustanovenia, ktoré zabezpečia, že finančné prostriedky prevedené do nového programu budú spĺňať požiadavky na účasť sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti a podliehať rovnakému monitorovaciemu mechanizmu ako v prípade nariadenia o spoločných ustanoveniach EŠIF.

1.10. EHSV sa domnieva, že tieto malé podporné opatrenia, hoci sú užitočné, môžu mať len zmiernujúci účinok. Na vyriešenie problémov spôsobených súčasnou krízou by Komisia a národné vlády mali prepracovať hospodársku politiku, ktorá je v platnosti v eurozóne od začatia krízy. Je to jediný spôsob ako uľahčiť štrukturálne reformy, zabrániť vzniknutým škodám a tomu, aby sa Európania obrátili „proti“ EÚ.

2. Všeobecné poznámky

2.1. EHSV sa domnieva, že Európska únia by mohla obohatiť politické reformy uskutočnené na vnútroštátnej úrovni, a preto víta iniciatívu, ktorá zvýši jej kapacitu na podporu politických reforiem súvisiacich s vykonávaním procesov správy hospodárskych záležitostí (najmä odporúčaní pre jednotlivé krajiny), programov makroekonomických úprav a reforiem, ktoré členské štáty vykonávajú na vlastný podnet, ako sa uvádza v článku 3 tohto návrhu.

2.2. EHSV sa domnieva, že programy podpory pre Grécko (pracovná skupina pre Grécko) a Cyprus (podporná skupina pre Cyprus) preukázali svoju užitočnosť v týchto krajinách a že otvorenie možnosti požiadať o takéto podporný mechanizmus pre všetky členské štáty zlepši celkovú kapacitu inštitucionálnych, štrukturálnych a administratívnych reforiem.

2.3. EHSV však vyjadruje poľutovanie nad tým, že sa v minulosti znížila kapacita EÚ podporovať technickú pomoc pre politickú reformu. V dôsledku toho nebola EÚ schopná konať dostatočne rýchlo v situáciách, ktoré si vyžadovali politickú reformu v čase krízy, a tak sa činnosti chopili iné medzinárodné organizácie, ktoré prevzali vedúcu úlohu.

2.4. EHSV takisto vyjadruje poľutovanie nad tým, že súčasný navrhovaný program je financovaný z existujúcich fondov EÚ namiesto toho, aby sa vytvoril finančne samostatný program, ktorý by nečerpal z iných fondov zameraných na štrukturálne reformy. Okrem toho sa EHSV domnieva, že iniciatíva SRSP v plánovanej podobe nemá kapacitu na to, aby uspokojila dopyt členských štátov po technickej podpore vzhľadom na finančné obmedzenia.

2.5. EHSV poukazuje na to, že tento program technickej pomoci nemožno a ani by sa nemal preceňovať a mal by sa chápať ako prostriedok na pomoc členským štátom pri dosahovaní makroekonomickej rovnováhy v rámci európskeho semestra. Finančné prostriedky nie sú dostatočné na to, aby skutočne stimulovali riešenie makroekonomických problémov, ktorým členské štáty čelia v úsilí o konvergenciu.

2.6. EHSV tiež zdôrazňuje, že príspevky členských štátov na realizáciu štrukturálnych reforiem týkajúcich sa SRSP by sa mali posudzovať na základe „doložky o štrukturálnych reformách“ Paktu stability a rastu ako prostriedok na dosiahnutie rastu, boj proti chudobe a nezamestnanosti, ktorý prinesie prosperitu.

2.7. EHSV sa domnieva, že je dôležité zmeniť postoj k štrukturálnym reformám s cieľom zabrániť stigmatizácii alebo trestaniu a vytváraniu byrokratických prekážok. Nový prístup by mal podporovať reformy a porozumenie medzi krajinami. EHSV preto teší, že program sa opiera o pozitívny prístup, a zdôrazňuje dobrovoľný charakter tohto mechanizmu ako prostriedku, ktorým sa zabezpečí, že sa program nebude využívať a (alebo) vnímať ako nástroj na kontrolu alebo prekonanie právomocí štátnych orgánov v ich programoch reforiem. Zdôrazňuje však, že je potrebné, aby sa od krajín vyžadovali záznamy o podpore a úspechoch programu prostredníctvom riadnych, demokratických, zodpovedných postupov podávania správ.

2.8. EHSV víta skutočnosť, že SRSP je spustený na základe žiadosti členského štátu, ale zdôrazňuje, že je potrebné, aby proces identifikácie a začatia podpory zahŕňal širšie konzultácie so sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi.

2.9. EHSV zdôrazňuje, že na základe rozdelenia právomocí a kompetencií platného v jednotlivých členských štátoch a na základe odporúčaní pre jednotlivé krajiny často adresovaných miestnym a regionálnym orgánom program musí byť prístupný pre miestne a regionálne orgány. EHSV navyše požaduje, aby pri žiadostiach o technickú pomoc podaných vnútroštátnymi orgánmi a týkajúcich sa oblastí právomocí regionálnych a miestnych orgánov Komisia overila, či tieto orgány boli priamo zapojené do prípravy návrhu danej štrukturálnej reformy a či ho schválili.

2.10. EHSV tiež víta proaktívny prístup SRSP, ktorý rozširuje rozsah podpory pre všetky členské štáty bez ohľadu na ich ekonomickú situáciu, a preto vyzdvihuje skutočnosť, že program musí byť vnímaný ako mechanizmus dlhodobej štrukturálnej podpory, a nie len ako reakcia na hospodárske a/alebo finančné problémy.

2.11. EHSV zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa článok 5 „Osobitné ciele a rozsah pôsobnosti programu“ vnímal ako neúplný zoznam s cieľom zachovať potrebnú flexibilitu na riešenie politických reforiem. EHSV sa domnieva, že navrhovaný zoznam je celkom vyčerpávajúci, ale navrhuje, aby ho členské štáty rozšírili o ďalšie oblasti politiky, ako sú boj proti chudobe, presadzovanie ľudských práv, dopravná politika, IKT a dosahovanie cieľov trvalo udržateľného rozvoja.

2.12. EHSV pevne verí, že tvorba politiky v Európskej únii sa musí uskutočňovať za aktívnej účasti širokej verejnosti, keďže „partnerstvo, na ktorom sa zúčastňujú všetci partneri v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach, priamo prispieva pri príprave, realizácii a následnom vyhodnotení projektov realizovaných v rámci politiky súdržnosti EÚ k úspechu“ EŠIF. EHSV sa preto domnieva, že SRSP by mal obsahovať prísnejšie ustanovenia týkajúce sa účasti sociálnych a občianskych partnerov na navrhovaní programov politických reforiem na všetkých úrovniach: štátnej, regionálnej a miestnej. To pomôže preklenúť odstup medzi tvorcami politik a občanmi.

2.13. EHSV sa domnieva, že SRSP by mohol využiť existujúce mechanizmy monitorovania EŠIF, čím by sa mohlo zabezpečiť kvalitnejšie monitorovanie a hodnotenie, lepšia koordinácia s EŠIF a maximálne využitie prostriedkov z už používaných kontrolných mechanizmov.

2.14. EHSV sa domnieva, že SRSP treba vykonávať v súlade s nariadením o spoločných ustanoveniach pre EŠIF (nielen s článkami 25, 58 a 91), ktoré poskytuje rozsiahlejšiu podpornú štruktúru než súčasný návrh programu.

- 2.15. EHSV odporúča, aby oprávnené akcie (článok 6) zahŕňali budovanie kapacít pre sociálnych aktérov a aktérov občianskej spoločnosti zapojených do programov politických reforiem.
- 2.16. EHSV chce zabezpečiť, aby nové rozpočtové balíky financované z EŠIF nastolili rovnováhu medzi finančnými potrebami v oblasti technickej pomoci EŠIF a finančnými potrebami v oblasti technickej pomoci SRSP s cieľom zabezpečiť riadnu kapacitu technickej pomoci pre obidva fondy.
- 2.17. EHSV uznáva význam prierezového prístupu SRSP s cieľom podporiť reformy, ale vyzýva EÚ a vnútroštátne orgány, aby zabránili prekryvaniu s programami pre jednotlivé odvetvia. EHSV sa preto domnieva, že je potrebné určiť ústredné kontaktné body s cieľom zabezpečiť komplementárnosť medzi programami a fondmi a lepšie využívanie fondov tým, že sa zabráni prekryvaniu. Článok 13 by sa mal rozšíriť, aby mechanizmus koordinácie obsahoval viac prvkov.
- 2.18. EHSV chce mať v budúcnosti viac informácií o mechanizmoch koordinácie, ktoré budú vytvorené pre tento fond.
- 2.19. EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že zoznam ukazovateľov sa zdá byť nedostatočný, a zdôrazňuje význam primeraných ukazovateľov pre monitorovanie a vyhodnocovanie programu, upozorňuje však na to, že EŠIF obsahuje rozsiahly zoznam ukazovateľov, ktoré by mohli doplniť ukazovatele navrhnuté pre SRSP. Je potrebné aktualizovať ukazovatele EÚ na meranie vplyvu reforiem s cieľom uistiť sa o miere ich úspešnosti a prepojiť ich s kontextom hospodárskeho a sociálneho pokroku. Ukazovatele by tiež mali odzrkadľovať, či vplyv zostáva na vnútroštátnej úrovni alebo či prináša skutočnú európsku pridanú hodnotu.
- 2.20. EHSV víta ustanovenie, že miera spolufinancovania dosahuje až výšku 100 % oprávnených nákladov, čo členským štátom uľahčí prístup k programu.
- 2.21. EHSV sa domnieva, že SRSP je prvým krokom, ktorý je potrebné konsolidovať a posilniť v rámci budúcej reformy viacročného finančného rámca EÚ s cieľom vytvoriť finančne samostatný program, ktorý nebude musieť využívať rozpočtové prostriedky z iných existujúcich podporných fondov EÚ.
- 2.22. EHSV preto podporuje zmeny nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) č. 1305/2013, ktoré navrhla Európska komisia, ktorú dôrazne vyzýva, aby zohľadnila závery a odporúčania uvedené v tomto stanovisku.
- 2.23. EHSV však navrhuje, aby zmenené nariadenia v súvislosti s finančnými prostriedkami prevedenými do nových programov stanovili, že budú spĺňať požiadavky na účasť a podliehať rovnakému monitorovaciemu mechanizmu ako EŠIF. Toto by tiež malo byť zohľadnené v navrhovanom nariadení o SRSP a súčasný text by mal byť zmenený tak, aby obsahoval osobitné ustanovenia a odkazy na monitorovací systém nariadenia o spoločných ustanoveniach EŠIF.

V Bruseli 16. marca 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS